

gadozóvá teszi a szerzőnek egyes értékeléseit. Descartesnál például említi a kapcsolatokat, melyek őt a skolasztikához fűzik, de bölcseletének ismeretében a régi nyomokon halad és elmulasztja a középkori hagyományok, átvételek pontosabb vizsgálatát. Pascalt szkeptikusnak tartja, holott a dogmákhoz vezető utat gondolkodó még nem jelölte meg tökéletesebben, mint a «Pensées» írója. Kant megítélésében azonban sikerül elvét és ítéleteit harmóniába hozni; Kant személyének és módszerének teljes méltánylásával kritizálja tanításait. A transzcendentális módszer értékén nem változtat az ő szemében sem a tartalmi eredmény. Érdekesen mutatja meg a skolasztika bölcelet folytonosságát, az egyháziak filozófiáját, amely az uralkodó rendszerek alatt meghúzódva, vagy azokkal bátran szembeállva mentette át a keresztyén középkor világnézetét egész a mai tomisztikus—neoskolasztikus felújulásig. A legújabb idők mozgalmairól már túlságosan katalógusszerű képet ad, de hát lehetetlen volt rengeteg anyagát más-kép sűríteni. Az áttekintés azért mindvégig világos és a könyv egészében jó tájékoztató a keresztyén bölcelettel foglalkozni kívánók számára, az elméleti összefoglalásokat rövid, jól megírt életrajzok és gazdag bibliographia teszik teljessé.

Halász Gábor.

Halmay Barna: *Az 1526-iki mohácsi csata keletkezése és igazi helye.* A mohácsi vészről sok kútfő emlékszik meg, a csatával sok történetíró foglalkozott, aki tehát erről akar írni, igen messzemenő kutatásokat kénytelen végezni, még pedig nemcsak az irodalomban, hanem a terepen is. Halmay fölismerte mindkét irányú kutatás szükségét, és ha munkája nem érte el a kitűzött célt, azt főleg annak lehet tulajdonítani, hogy irodalmi kutatásában nem volt megfelelő irányítója. Az ő tanulmányával csaknem egyidejűleg jelent meg a folyóiratunk mult számában ismertetett Mohácsi Emlékkönyv, s ennek éppen az ütközet lefolyásáról szóló része kiváló és gyakorlott hadtörténetíróink nagy alaposággal megírt műve. Tárty és megjelenési idő egyezik, ez kihívja az összehasonlítást. Gyalokayval vetélkedni pedig szép, de nagyon nehéz föladat. Vannak értékes részek a füzetben, ezek arra a reményre jogosítanak, hogy kellő irányítás mellett hadtudo-

mányi irodalmunkban hasznos munkát fog végezni a szerző, akinek ebből a füzetből is fölismerhető az alapvető katonai irodalomban való tájékozottsága és a történeti kutatásokhoz szükséges előképzettsége.

T. P.

Elbeszélők. **Tamás Mihály Tavaszli** *vallomás.* **Sziklay Ferenc:** *A fekete ember.* **Darkó István:** *Zuzmara.* **Dr. Lukinich Imréné:** *Egy pozsonyi Robinson története.* **Kovács Dénes:** *Őszi napfény.* **Tamás Mihály** *«fiatal évek regényének»* nevezi rajzgyűjteményét, mely csak annyiban regény, hogy az író mindenik kis történetet első személyben mond el, különben nincs közöttük kapcsolat. A Március című részben néhány gyermektörténet van. Ezekben zavartalan gyönyörűségünk telik, mindenik kedves, üde, hangulatos kis rajz. Az Április című részben orosz hadifogságbeli történeteket kapunk, melyek a hadifoglyok életét csak egy szempontból mutatják be, az érzéki szerelem szempontjából. Múló, léha szeretkezéseket rajzol bennük az író itt-ott jellemzően, de általában siváran és egyhangúan. Jobban szeretnők, ha lélekrajzilag sokoldalúbb képet adott volna a hadifoglyok életéről. Így az a gyanunk támad, hogy talán nagyobb olvasóközönség szerzése céljából ilyen egyoldalú. A Május című egyetlen szerelmi történet, melyet művészietlen rapszodikussággal, töredékesen, a régi novellák érzelgős naplószerűségét a modern impresszionista stílussal keverve mesél el. Ez a gyűjtemény leggyöngébb darabja.

Tamás Mihálynak egy novelláskötetét a Napkelet 1923. évfolyamában ismertettük s tehetséges író művének mondtuk. Tehetséget ebben az új könyvben is látunk, de haladást a régebbihez képtelen nem.

Sziklay Ferenc ifjúsági regényt írt a XVI. század híres rác martalóc-vezérééről, Cserni Jovanról, aki a mohácsi vész után rengeteg gaztettet vitt véghez, míg végre a magyar urak szét nem verték seregét s magát ki nem végezték. Élete eléggé ismeretes történetíróink munkáiból. Sziklay az ő adataikat öltözteti regényes ruhába s a történetnek némi korrajzi háttérrel fest, amely inkább csak a magyar főurak (Werböczy, Török Bálint stb.) vitáiból domborodik ki, de se nem színes, se nem sokoldalú. Legnagyobb erénye magyaros, konnyed elbeszélő modora mellyel mondanivalóját kellemes olvas